

Qələbəmizdə kosmosdakı peyklərimizin də rolu az olmadı

Dövlət başçımızın fikrincə, Azərbaycan son illərdə informasiya təhlükəsizliyi baxımından daha önəmli addım atır. Bu gün Azərbaycan telekommunikasiya sahəsində xarici tərəfdaşlardan asılılığını aradan götürüb. Eyni zamanda, kadr hazırlığı üçün Azərbaycanın kosmik sənayesinin inkişafı önəmli rol oynayır. Peykləri idarə edən kadrlar azərbaycanlı mütəxəssislərdir və onların böyük əksəriyyəti gənclərdir.

Bu baxımdan, ölkəmizin kosmosa sırf sülhməramlı rabitə peyklərini göndərməsi, ilk növbədə, informasiya təhlükəsizliyimizin təmin olunmasına xidmət edir. Xatırladım ki, burada işlədiyimiz "sülhməramlı peyklər" ifadəsi təsadüfi deyil. Çünki bu gün kosmosda ABŞ, Rusiya, Çin və bir çox başqa ölkələrin hərbi təyinatlı peykləri də fəaliyyət göstərir. Bizim peyklərimiz isə Yer səthi barədə sırf informasiya xarakterli məlumatları toplayaraq, həm öz elmi mərkəzlərimizə göndərir, həm də və xarici tərəfdaşlarımıza sataraq iqtisadi imkanlarımızın yaxşılaşdırılmasına töhfə verirlər.

Hesabat xarakterli məlumatda oxuyuruq ki, kosmosdakı Azərbaycan peyki 44 günlük Vətən müharibəsinə də öz töhfəsini verdi. Düşmənin mərkəzi planlarının, təxribatlarının üzə çıxarılmasında, Ermənistan rəhbərliyinin öz xalqına və dünyaya ötürdüyü yalan informasiyaların qarşısının alınmasında, həmçinin döyüş zamanı mövcud vəziyyət barədə daha dəqiq məlumatların əldə olunmasında peyklərimizin rolu danılmazdır. Müharibə zamanı baş verən bütün hadisələri müntəzəm olaraq izləyə və onlara nəzarət edə bildirik.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan peyklərinin əhəmiyyətini dəfələrlə diqqətə çatdırıb: "Mən texnoloji inkişafı bağlı görülmüş işlər arasında peykləri qeyd etməliyəm. Biz peykləri orbitə çıxaranda bəzilərini sual verirdilər ki, bu, nə üçün lazımdır. Ancaq həyat göstərdi ki, bu, bizə çox lazımdır. Həm müharibə dövründə, həm müharibədən sonrakı dövrdə peyklərdən istifadə bizə çox böyük üstünlük təmin etdi".

Təbii ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin bərpası ilə bağlı layihələrin reallaşdırılmasında da peyklərimizin böyük əhəmiyyəti var. Belə ki, azad olunmuş ərazilərimizin "Azersky" peykindən əldə edilən təsvirləri layihələrin hazırlanmasında böyük üstünlüklər yaradır.

Xatırladaq ki, Azərbaycanın 3-cü peyki olan "Azerspace-2"-nin orbitə buraxıldığı günlərdə mütəxəssislər yazırdılar ki, ölkəmizin orbitə buraxdığı 2 peyk artıq kommersiya baxımından da özünü doğruldub: "Azərbaycanın peykləri onlara qoyulan vəsaitin artıqlamasını çıxaraçaq, artıq ölkəyə gəlir verməyə başlayıblar. Eyni zamanda, üçüncü peykimizin imkanlarının 50 faizə qədər orbitə buraxılmamışdan əvvəl satılıb. Bu baxımdan, deyə bilərik ki, orbitə buraxılan peyklər

Mən texnoloji inkişafı bağlı görülmüş işlər arasında peykləri qeyd etməliyəm. Biz peykləri orbitə çıxaranda bəzilərini sual verirdilər ki, bu, nə üçün lazımdır. Ancaq həyat göstərdi ki, bu, bizə çox lazımdır. Həm müharibə dövründə, həm müharibədən sonrakı dövrdə peyklərdən istifadə bizə çox böyük üstünlük təmin etdi.

İlham ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bu gün dünyanın bütün ölkələri təkcə iqtisadiyyatın inkişaf etdirilməsi, beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi və aparıcı elm mərkəzlərinin nailiyyətlərinin bölüşdürülməsi məsələlərində deyil, eləcə də dövlətin informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün ən müasir yollar axtarır, yeni variantlar işləyib hazırlayırlar. Ekspertlər ısrarla yazırlar ki, hər bir ölkənin uğurlu, dayanıqlı inkişafı üçün informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsi həlledici rol oynayacaqdır. Biz məmnunuq ki, Azərbaycan bu istiqamətdə bütün işləri planlı, məqsədyönlü şəkildə aparır.

kommersiya baxımından Azərbaycana gəlir gətirmək əzmindədir".

Məlum olduğu kimi, kosmosdakı peyklər dünyanın istənilən nöqtəsində baş verən hadisələri müntəzəm izləməyə imkan yaradır. Azərbaycanın müharibə şəraitində olan bir ölkə olduğunu nəzərə alsaq, bu baxımdan, orbitdə peykimizin olması bizə əlavə üstünlüklər verir. Yeri gəlmişkən, İkinci Qarabağ müharibəsinin gətirdiyi günlərdə erməni ekspertlər yazırdılar ki, onlar – yəni Azərbaycan – özlərinin və Türkiyənin kosmosdakı rabitə peykləri ilə bizim əkin-biçin texnikamızın da yerini bildirdilər: "Bizim isə belə bir imkanımız yoxdur. Biz o sahədə də kimdənə asılıyıq".

Xatırladaq ki, bugünkü tarix də – noyabrın 4-ü müstəqil Azərbaycanın kosmik sənayesinin formalaşdırılması üçün atılan ilk addımla əlamətdardır. Belə ki, Prezident İlham Əliyev 2008-ci il noyabrın 4-də "Azərbaycan Respublikasında kosmik sənayenin yaradılması və telekommunikasiya peyklərinin orbitə çıxarılması haqqında" sərəncam imzalamışdır. Sərəncam preambulasında qeyd edilirdi ki, son illər ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun inkişafı ilə əlaqədar həyata keçirilən dövlət proqramları və əməli tədbirlər iqtisadiyyatın diversifikasiyası və yeni sənaye sahələrinin inkişafı üçün geniş imkanlar açmışdır".

Ölkəmizin Avropa və Asiya qitələri arasında əlverişli coğrafi və iqtisadi məkanda yerləşməsi iqtisadi və informasiya təhlükəsizliyinin əsas komponentlərindən olan telekommunikasiya peyklərinin hazırlanması və

orbitə çıxarılmasını zəruri edirdi. Odur ki, yüksək texnologiyaların tətbiq olunmasına və ölkədə kosmik sənayenin yaradılmasına təkan verilməsi məqsədi ilə kosmik sənayenin yaradılması və inkişafı üzrə Dövlət Proqramının layihəsinin hazırlanması və "Azerkosmos" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə Azərbaycan Respublikasının telekommunikasiya peyklərinin orbitə çıxarılması ilə bağlı müvafiq tədbirləri həyata keçirməsi barədə tapşırıqları. Həmin sərəncamdan sonra yaradılmış qurumların əsas vəzifəsi ölkənin müdafiə qüdrətinin möhkəmlənməsinə və inkişafına xidmət edən layihələri icra etməkdir. Hazırda Azərbaycan kosmik klubun fəal üzvlərindəndir. Kosmik sənayenin inkişafı ölkəmizin prioritetlərindəndir.

Doğrudur, ulu öndər Heydər Əliyevin ölkəmizə birinci dəfə rəhbərlik etdiyi dövrdə də bu istiqamətdə uğurlu addımlar atılmışdı. Hətta o zaman respublikamızda kosmosla bağlı ən böyük beynəlxalq tədbir də keçirilmişdi. Belə ki, Beynəlxalq Astronavtika Konqresi Sovet İttifaqında yalnız bir dəfə – o da Azərbaycanın paytaxtında keçirilib. 1973-cü ilin oktyabrın 7-dən 13-dək ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə "Kosmik tədqiqatların elm və texnologiyaya təsiri" devizi altında Bakıda keçirilən tədbirdə dünyanın 17 ölkəsindən gəlmiş 1500-dən çox nümayəndə, eləcə də kosmonavtlar iştirak etdirdilər. Konqresdə Beynəlxalq Astronavtika Federasiyasının prezidenti Luici Gerardo Napolitano, Beynəlxalq Astronavtika Akademiyasının prezidenti Çarlz Stark Draper,

amerikalı astronaut Tomas Stafford, iki dəfə Sovet İttifaqı qəhrəmanları – adını almış kosmonavtlar – Vladimir Şatalov, Vitali Sevastyanov, Georgi Berezovoy və həmin dövrün kosmik sahədə fəaliyyət göstərən bir çox tanınmış simaları iştirak edib, kosmosun elmi və ümumbəşəri əhəmiyyəti barədə bəyanatlar verilib.

Bakıda keçirilən bu konqres Azərbaycanın kosmonavtika tarixinin təməlini qoyub. Belə ki, növbəti ilin avqustunda Bakıda kosmik texnika vasitələrindən istifadə etməklə təbii ehtiyatların tədqiqi üzrə "Kaspi" Elmi Mərkəzi yaradılıb. Həmin ilin dekabrında isə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının nəzdində "Kosmik cihazqayırma xüsusi konstruktor bürosu"nın fəaliyyəti ilə kosmik tədqiqatların aparılmasına start verilib. Növbəti illər ərzində 3 minə yaxın azərbaycanlı alim və mühəndisin əməyi nəticəsində ərsəyə gələn avadanlıqlar Sovet Kosmik Proqramına xidmət edib, "Salyut 7" və "Soyuz T-11" orbital komplekslərində istifadə olunub.

Bu inkişaf yolunun ikinci mərhələsi isə bizim müstəqil dövlət kimi fəaliyyət göstərdiyimizə görə daha önəmlidir. Xatırladaq ki, 2010-cu il mayın 3-də ölkəmizdə "Azerkosmos" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti təsis edilib. Cənubi Qafqazda ilk peyk operatoru olan "Azerkosmos" telekommunikasiya və coğrafi kəşfiyyat sahələri üçün yüksəkkeyfiyyətli peyk xidmətləri təqdim edir. 2013-cü ilin fevralında orbitə buraxılan "Azerspace-1" peyki "Azerkosmos" tərəfindən idarə edilir. 2014-cü ilin dekabrında "Azerkosmos" sayca ikinci, təyinatına görə yüksək ayırdetməli Yer səthinin məsafədən müşahidə peyki olan "Azersky"nin idarəçiliyini təhvil alıb. Bununla da geoinformasiya xidmətləri də daxil olmaqla Yer səthinin məsafədən müşahidəsinin kommersiya fəaliyyətinə başlanıb. ASC-nin strateji inkişaf planlarına əhatə dairəsinin və xidmətlər spektrinin genişləndirilməsi daxildir. 2018-ci ilin sentyabrında isə "Azerspace-2" peyki uğurla orbitə buraxılıb.

Mütəxəssislər etiraf edirlər ki, Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə həyata keçirilən uğurlu peyk layihələri sayəsində Azərbaycan dünya kosmik ailəsinin bir üzvünə çevrilib. Dövlətimizin başçısının göstərdiyi diqqət və qayğının nəticəsində ki, Bakı 2023-cü ildə Beynəlxalq Astronavtika Konqresinə evsahibliyi edəcək. Konqres Azərbaycanın kosmik arenadakı mövqeyində önəmli iz buraxacaq. Bu, ölkəmizdə kosmik sənayenin inkişafının təzahürü kimi qiymətləndirilməlidir. Ekspertlərin fikrincə, Bakıda keçiriləcək beynəlxalq tədbir Azərbaycanın global kosmik sənayenin hərəkətverici qüvvələrindən biri olmasına təkan verəcək.

İttifaq MİRZƏBƏYLİ,
"Xalq qəzeti"